

Woensdag 23 januari 1918 – ochtendeditie

Londen, 22 januari. Officieel avondbericht: In de afgelopen nacht hebben de Britten in voorspoedige patrouillegevechten ten oosten van Ieper twee machinegeweren genomen.

In de Gaulois heeft Denys Cochin een groot plan opgeworpen: Albert I, koning van België, moet tot koning van Jeruzalem worden verheven. Deze waardigheid zou hem zelfs toekomen als opvolger van Godfried van Bouillon.

De Vlaamse letterkundige Verhulst betoogt in het Vlaamse nieuws, dat de Raad van Vlaanderen als machtslichaam geen geringer betekenis heeft dan de Sovjets der bolsjewieken, de rada van de Oekraïne en de Poolse regentschapsraad, waarmee Duitsland officieel onderhandelt. De politieke scheiding zou Vlaanderen eindelijk tot een werkelijke staat in Europa maken. Althans volgens de schrijver Verhulst, die zich nog pas kort op politiek gebied beweegt. Hij meent, dat het Vlaamse volk de besluiten van de Raad wel zal bekrachtigen, want het volk is nu eenmaal "een vloeistof, die de vorm van de beker aanneemt, waarin men hem giet."

In het Belgisch dagblad protesteert L. du Castillon tegen de daad van de Raad van Vlaanderen om Vlaanderens politieke zelfstandigheid uit te roepen. Naar men heeft gelezen heeft de Raad zijn mandaat neergelegd om zich te onderwerpen aan een nieuwe "volksstemming", die het Vlaamse volk de gelegenheid zou moeten verschaffen zijn wil ten opzichte van het zelfstandigheidbesluit uit te drukken.

Het Belgisch Dagblad meent dat die verklaringen, daar ze onder de druk der militaire bezetting geschieden, van geen waarde zijn. En het blad schrijft o.a.:

Het antwoord van het Vlaamse volk zou hetzelfde zijn als bij het ontstaan der Duitse hogeschool te Gent en de bestuurlijke scheiding: Neen nooit!

Wat is de Raad van Vlaanderen? Uit welke leden bestaat hij? Door welke volksstemming is hij regelmatig gekozen? Die raad is enkel een raderwerk van de Duitse machinaties op grote schaal, welke wij ook aan het werk zien in Polen, Litouwen, Koerland enz. De leden zijn onbekenden en in alle geval ambtenaren van de Duitse overweldiger die hen betaalt en laat leven om hun vaderland te wurgen. Een samengeraapte vergadering zonder enig mandaat van het in België soevereine volk, stelde die ledenpoppen der Duitsers aan. Een nieuwe dergelijke vergadering riep de politieke zelfstandigheid van Vlaanderen uit!

En verder: Indien de Duitsers rechtzinnig waren en eerbied koesterden voor het zelfbestemmingrecht der volkeren, zouden zij tot na de ontruiming van België wachten om de Vlamingen vrij te laten zich vrij uit te spreken. Doch de vijand durft niet.

Aan het slot zegt het artikel dat de ganse wereld moet vernemen dat de Vlamingen de politieke zelfstandigheid van Belgisch Vlaanderen met de grootste energie verwerpen: aan de Belgen, aan de Vlamingen in het bijzonder, die vrij in het buitenland verblijven, de hoogste plicht, krachtige protesten tegen die nieuwe aanslag op België, het volkenrecht en het zelfbestemmingsrecht der kleine naties te laten horen.

Woensdag 23 januari 1918 – avondeditie

Nasporingen op het terrein van de Leuvense universiteitsbibliotheek.

Het schijnt nu wel zeker dat er weinig goeds en niets bruikbaar meer voor de dag zal komen wanneer eenmaal een begin gemaakt wordt met de opruiming van de bibliotheekruïne te Leuven. In het Zentralblatt für Bibliothekswesen schrijft dr. Oehler in Brussel:

"Als ik voor dienst te Leuven kwam – en dat gebeurde meermaals – werd ik telkens weer gedreven naar de plaats, waar eertijds de universiteitsbibliotheek stond. Het bleek me dan, dat op veel plaatsen in het metershoog liggende puin gegraven was: in de ruimte onder de vroegere grote zaal, ook geschiedeniszaal genoemd, was het geheel en al opgeruimd: daarentegen lag het in de beide ruimten en rechts van de ingang, in de vroegere salle des pas perdus, nog kamerhoog en blijkbaar onberoerd. Er bovenop lagen gebroken dakleien, brokken metselwerk, stukken van kapitelen enz., alles in een wanhopige chaos. Zouden daaronder misschien niet nog onbeschadigde, of tenminste weinig beschadigde boeken kunnen liggen? In de zalen boven de puinhoop hadden theologie en kanoniek recht eertijds een plaats. Ik wist te bewerken, dat in mei 1917 het bibliotheekterrein door twee Duitse deskundigen op het gebied van opgravingen, in tegenwoordigheid van de civiele commissaris in Leuven, de Leuvense hoogleraar in de archeologie Lemaire en de stadsarchitect Vingerhoedt een onderzoek werd ingesteld.

Wat tot gevolg had dat men de voorwaarden aanwezig achtte op die plaatsen waarvan hierboven sprake was, te gaan graven. In de zomer van 1917 werd het werk onder leiding van een assistent van het oudheidkundig museum te Stuttgart ondernomen. Bij het maken van de proefgang stelde men allereerst vast, dat een groot terrein van het puin later opgeruimd moest zijn, en vervolgens, dat het op sommige plaatsen, al spoedig na de brand, tot op de begane grond moest zijn omgewoeld. Dat klopt ook met de mededelingen van de bovengenoemde Belgische ambtenaren. Het heet, dat er toen maar een paar sloten en wat ander metaal van boekbanden gevonden is.

Bij het graven kwamen grote hoeveelheden as van verbrand papier en totaal verkoolden boeken tevoorschijn, die grotendeels onleesbaar waren; maar ook werden enkele boeken gevonden, waarvan alleen de randen verkoold waren. Omdat men in vier schachten slechts op resten van nieuwe boeken gestoten was, werd aan de oostzijde van de zaal nog een vijfde gegraven. Maar ook deze gaf geen ander resultaat. Nog min of meer goed bewaarde boeken van waarde kwamen nergens tevoorschijn, en het is ook niet waarschijnlijk dat die hier of daar onder het puin nog verborgen liggen. Zodat men, na deze nasporingen, wel tot de definitieve conclusie zal moeten komen, dat van de boeken en handschriften der Leuvense bibliotheek niets gespaard gebleven is.

Jammer genoeg waren, naar de mening van prof. dr. Lecouter, kort voordat de oorlog uitbrak, alle boeken, bij professoren of studenten berustend, teruggevraagd, omdat men de bibliotheek geheel opnieuw wilde gaan indelen. Anders was misschien nog een klein deel van de boekerij behouden gebleven." Naïef – of zou een ander woord hier beter op zijn plaats zijn? – Is het slot van de mededeling van dr. Oehler: "Kort geleden sprak ik een Duitse ooggetuige van de gebeurtenissen te Leuven, een fabrikant uit Bremen, die de rampzalige nacht en de daarop volgende dagen had meegemaakt. Hij had gezien, hoe de wind het in de huizen aangestoken vuur op de Sint Pieterskerk overdroeg; men gelooft dat de bibliotheek op dezelfde wijze in brand geraakt is. De vuurgloed moet zo ontzaglijk geweest zijn, dat de as in de puinhopen nog dagenlang gegloeid heeft."

Berlijn, 23 januari. Officieel. Legergroep Rupprecht: Bijna aan het gehele front in Vlaanderen was 's middags de artilleriestrijd toegenomen.

Parijs, 23 januari. Officieel middagbericht: In België, ten oosten van Nieuwpoort, zijn de Duitsers er bij een krachtige overval, die ze

hadden laten voorafgaan door een intens bombardement, in geslaagd, voet te vatten in een vooruitgeschoven gedeelte van onze eerste linie.

Londen, 22 januari. Officieel. Gisteren was het vliegen beperkt tot waarnemingsdienst voor de artillerie en het werpen van bommen in de voorste strook van de vijandelijke verdedigingslinie. Deze beperking was het gevolg van de talrijke regenvlagen. Na het invallen van de duisternis, toen het weer opklaarde, kwam een grote levendigheid in de lucht. Onze vliegers wierpen bommen op de vliegvelden bij Kortrijk en op vijandelijke doelen bij Roeselare en Rumbeke.

Londen, 22 januari. Huysmans heeft te Nottingham o.a. gezegd, dat hij niet als Belg sprak maar als lid van het internationaal socialistisch bureau. Hij had de indruk – en Branting deelde die – dat de kapitalistische maatschappij, op oorlogsgrondslagen opgetrokken, thans is vastgelopen, daar geen van beide oorlogvoerende partijen een militaire beslissing heeft weten te krijgen. Het is daarom nodig een andere uitweg te zoeken en dat temeer nu, naar spreker zeker wist, in Duitsland niet meer dat koppige verzet tegen een vrede door vergelijk bestaat als vroeger. De jongste gebeurtenissen in Oostenrijk en Hongarije hebben de kansen op een zodanige vrede nog vergroot.

De socialisten en arbeiders van de wereld moeten die vrede voorbereiden. Het internationaal bureau pleit bij zijn oordeel, dat de arbeidende klasse in Duitsland en Oostenrijk-Hongarije een verklaring omtrent de oorlogsoogmerken van de entente niet zullen negeren. De verklaring van de Engelse arbeiderspartij heeft in Duitsland veel meer indruk gemaakt dan de Duitse pers heeft kunnen zeggen.